

NORDANSTIGS
KOMMUN

Folkhälsstrategi 2024–2040

Innehåll

1. Bakgrund	3
1.1. Vad är folkhälsa?.....	3
1.2. Vad är fysisk hälsa?.....	4
1.3. Vad är psykisk hälsa?	4
1.4. Hur hänger fysisk och psykiskt hälsa ihop?	4
2. Om folkhälsstrategin	4
2.1. Varför behövs en folkhälsstrategi?.....	4
2.2. Vad vill vi uppnå med folkhälsstrategin?.....	5
2.3. Till vem riktar sig strategin?	5
2.4. Folkhälsstrategins utgångspunkter	5
2.5. Användning och uppföljning.....	6
2.6. Tidsperiod 2024–2040.....	6
3. Styrdokument	6
3.1. Agenda 2030	6
3.2. Barnkonventionen	7
3.3. Folkhälsopolitikens mål och de åtta målområdena	7
3.4. Strategi för psykisk hälsa och suicidprevention	8
3.5. Våra övergripande verksamhetsmässiga mål	8
4. Prioriterade målområden	8
4.1. Psykisk hälsa	9
4.2. Det tidiga livets villkor.....	10
4.3. Kunskaper, kompetenser och utbildning	11
4.4. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.....	12
4.5. Inkomster och försörjningsmöjligheter	13
4.6. Boende och närmiljö	14
4.7. Levnadsvanor	15
4.8. Kontroll, inflytande och delaktighet.....	16
4.9. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.....	17
4.10. Ett tryggt, jämlikt och jämställt samhälle.....	18
5. Sammanfattning och slutord.....	19

1. Bakgrund

I Nordanstig är hälsan ojämnt fördelad mellan olika grupper i samhället och i flera avseenden sticker Nordanstig ut i negativ bemärkelse när det gäller hälsa. Därför är hälsoarbetet i kommunen högt prioriterat. En god folkhälsa är dessutom grunden för utveckling och tillväxt och en förutsättning för Nordanstigs attraktivitet.¹

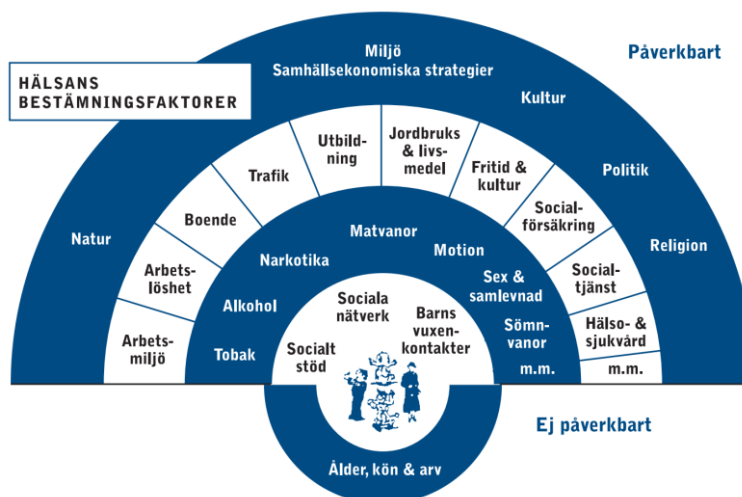
1.1. Vad är folkhälsa?

Folkhälsa är ett samlingsbegrepp som används för att beskriva befolkningens allmänna hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär att hälsan är så god som möjligt och samtidigt så jämnt fördelad som möjligt mellan olika grupper i samhället.²

Vår hälsa påverkas av en mängd olika faktorer. Dessa kallas för hälsans bestämningsfaktorer och illustreras i modellen nedan. Bestämningsfaktorerna kan både utgöra skydds- och riskfaktorer och kan därmed både öka och minska risken för ohälsa.

Utöver de opåverkbara faktorerna ålder, kön och arv påverkas individers hälsa av faktorer som uppväxttid samt var och hur vi bor. Även utbildning och arbete tillsammans med vårt sociala nätverk påverkar hälsan.

Det flesta faktorer går att påverka. Individens egna val kring exempelvis levnadsvanor som motion eller rökning har betydelse för hälsan. Politiska beslut och insatser på både nationell och lokal nivå kan skapa gynnsamma förutsättningar och stödjande miljöer för att underlätta goda val.

Figur 1: Hälsans bestämningsfaktorer

¹ Sveriges riksdag: [God och jämlik hälsa - en utvecklad folkhälsopolitik \(Proposition 2017/18:249\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

² Folkhälsomyndigheten: [Vad är folkhälsa, jämlik hälsa och folkhälsoarbete? — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

1.2. Vad är fysisk hälsa?

Fysisk hälsa handlar om hur kroppen mår och fungerar. Det kan till exempel handla om hur man håller sig frisk, vad man äter, hur tränad man är och om man har fysiskt ont någonstans.

En fysiskt god hälsa innebär att kroppen mår bra. Att äta bra mat, motion regelbundet, sova tillräckligt och undvika tobak, alkohol och narkotika stärker immunförsvaret och minskar risken för sjukdomar och besvär. Motion i sin helhet ger även ett bra välbefinnande som gör att vi känner oss bättre.

1.3. Vad är psykisk hälsa?

Psykisk hälsa kan beskrivas som en tillgång eller resurs som gör det möjligt för oss människor att må bra och gör det möjligt för oss att uppnå vår fulla potential. Den psykiska hälsan påverkas av många saker. Den påverkas av ärftlig sårbarhet, vad vi gör, hur vi lever och vad vi är med om. Men också av de rättigheter, möjligheter eller begränsningar som samhället och vår omgivning ger oss.

En person med god psykisk hälsa har kontroll över sin sinnesstämning, har en god uppfattningsförmåga och ett positivt samspel med människorna i sin omgivning.

1.4. Hur hänger fysisk och psykisk hälsa ihop?

Fysisk aktivitet verkar till exempel kunna ge förhöjda nivåer av serotonin, kortisol och endorfin, vilket i sin tur skulle kunna förbättra det psykiska måendet. En annan hypotes är att fysisk aktivitet kan bidra till bättre sömn, vilket i förlängningen också kan ha gynnsam effekt på den psykiska hälsan. Personer med psykisk ohälsa löper mycket större risk än andra att också drabbas av fysisk sjukdom.

2. Om folkhälsstrategin

I Nordanstigs kommun är folkhälsstrategin ett strategiskt aktiverande övergripande styrdokument som håller ihop kommunens arbete med social hållbarhet. Folkhälsstrategin är antagen av kommunfullmäktige, vilket ger ett tydligt uppdrag till hela kommun-koncernen att arbeta med frågorna.

2.1. Varför behövs en folkhälsstrategi?

Det generella hälsoläget i Sverige har förbättrats under lång tid. Samtidigt är hälsan ojämnt fördelad i befolkningen och ojämlikheten i hälsa har ökat mellan vissa grupper. Detta kan förklaras genom skillnader i människors livsvillkor och att förutsättningar för att uppnå en god hälsa skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället.³

Ofta upplever personer med låg utbildning, svaga sociala nätverk, utländsk bakgrund, HBTQI-identitet, små ekonomiska resurser eller med en funktionsnedsättning mer ohälsa än andra.

Nordanstigs kommun ska vara en bra kommun att växa upp, bo, arbeta och leva i. Därför är det av vikt att aktivt arbeta för att alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska ges förutsättningar för att uppnå en god hälsa.

³ Folkhälsomyndigheten [Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2023 \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det av betydelse att arbeta för att förbättra folkhälsan. Ohälsa medför ofta kostnader för samhället i form av sjukfrånvaro, förlorad produktion och kostnader för hälso- och sjukvård.

2.2. Vad vill vi uppnå med folkhälsstrategin?

Folkhälsstrategin syftar till att påvisa de långsiktiga riktningarna för att stärka, utveckla och skapa förutsättningar för en god och jämlik folkhälsa i kommunen.

Den har sin utgångspunkt i nuvarande hälsoläge och baseras på en kartläggning av befolkningens hälsa i Nordanstig.

Strategin syftar till att synliggöra de områden där kommunens arbete behöver fokuseras. Målet är att minska omotiverade skillnader i hälsa och öka hälsan för alla som bor och verkar i kommunen.

2.3. Till vem riktar sig strategin?

Folkhälsoarbetet är ett gemensamt ansvar som kräver insatser från flera sektorer i samhället – det offentliga, det privata, ideella organisationer samt från individen själv. Många samhällssektorer har såldes betydelse för folkhälsan. Exempelvis kommunala verksamheter som skola, socialtjänst, kultur och fritid samt samhällsplanering som styrs av politiska beslut.⁴ Alla delar av kommunen har ett ansvar för att en god folkhälsa skapas.

Nordanstigs kommuns folkhälsstrategi syftar till att förbättra folkhälsan bland invånarna som bor och verkar i Nordanstigs kommun. Strategin riktar sig i första hand till tjänstepersoner och förtroendevalda i kommunkoncernen, men även till invånarna för att ge en inblick i kommunens folkhälsoarbete.

2.4. Folkhälsstrategins utgångspunkter

Följande fyra utgångspunkter utgör en riktning för hur det folkhälsoinriktade arbetet ska bedrivas i Nordanstigs kommun.

- **Helhetsperspektiv**
Då hälsan påverkas av många olika faktorer är det av stor vikt att folkhälsoarbetet utgår från ett helhetsperspektiv.
- **Långsiktigt**
Hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och centralt för människors välbefinnande och för en hållbar samhällsutveckling. För att främja en hållbar utveckling är det av betydelse att folkhälsoarbetet sker långsiktigt och är systematiskt integrerat i verksamheten för att ge resultat.
- **Samverkan**
Med stöd i den nationella folkhälsopolitiken och forskning krävs även en god samverkan mellan förvaltningar, bolag, civilsamhället och regionen för ett lyckat folkhälsoarbete. Detta är något Nordanstig, som är en liten kommun, har goda chanser till då man kan dra nytta av de korta beslutsvägarna inom kommunen.

En framgångsfaktor är att de faktorer som påverkar folkhälsan ingår i ordinarie styr- och ledningsstrukturer där planering, uppföljning, analys och åtgärder är väsentliga delar. Alla kommunala verksamheter ska således arbeta aktivt för att främja hälsa och förebygga ohälsa integrerat med den ordinarie verksamhetens uppdrag.

⁴ Folkhälsomyndigheten [Hälsans bestämningsfaktorer — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

- **Kunskapsbaserad och beprövad erfarenhet**

Insatserna som genomförs ska också vara utformade och bygga på kunskapsbaserad och beprövad erfarenhet. Då oprövade insatser genomförs ska de utvärderas för att kunna redogöra för effekterna av insatsen.

2.5. Användning och uppföljning

Folkhälsoarbetet ska bedrivas kommunövergripande och kräver gemensamt ansvarstagande i alla kommunens verksamheter och ska integreras i verksamhetsplaneringen. Varje verksamhet som berörs ska i sin ordinarie verksamhetsplan ha aktiviteter kopplade till folkhälsomålen. Där ska det tydligt framgå ansvar, aktivitet, uppföljning samt eventuella nyckeltal. Uppföljning ska ske årligen i kommunens övergripande dokument.

2.6. Tidsperiod 2024–2040

Då hälsan påverkas av flera komplexa och strukturella faktorer tar det tid att åstadkomma förändring. Arbetet med att förbättra folkhälsan kräver därmed ett ihärdigt och långsiktigt arbete. För att folkhälsoarbetet ska kunna påvisa resultat på en förbättrad folkhälsa bör strategin sträcka sig över en längre period.

Nordanstigs kommuns folkhälsostراتيجية omfattar därmed perioden 2024–2040 med revidering och aktualisering minst vart fjärde år och i samband med ny mandatperiod. Under perioden kommer även statistik och nyckeltal kopplat till strategin följas upp och analyseras.

3. Styrdokument

Folkhälsostراتيجية är ett gemensamt dokument för kommunens folkhälsoarbete och utgår från globala, nationella och regionala styrdokument samt kommunens övergripande verksamhetsmässiga mål.

3.1. Agenda 2030

Ett aktivt folkhälsoarbete bidrar till FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030 som består av 17 globala mål och 169 tillhörande delmål. Alla 17 målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.⁵ Folkhälsan finns i samtliga dimensioner och det folkhälsopolitiska ramverket överlappar till stor del den sociala dimensionen av Agenda 2030.

⁵ Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda2030/agenda-2030-for-hallbar-utveckling>

3.2. Barnkonventionen

FN:s konvention om barns rättigheter ratificerades i Sverige 1990 och blev den 1 januari 2020 svensk lag. Konventionen innehåller bestämmelser kring mänskliga rättigheter som rör barn och består av 54 artiklar som alla är av betydelse och som tillsammans utgör en helhet.

Den består av fyra grundläggande principer som innefattar att alla barn har samma rättigheter, att barnets bästa alltid ska komma först, att varje barn har rätt att överleva och utvecklas samt att varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt. I enlighet med konventionen ska alla barns mänskliga rättigheter skyddas och alla barn ska, oavsett bakgrund, behandlas med respekt.

Barnkonventionen måste ständigt beaktas vid alla förvaltningsbeslut och alla politiska beslut på alla nivåer.⁶

3.3. Folkhälsopolitikens mål och de åtta målområdena

Det övergripande folkhälsopolitiska ramverket består av ett övergripande nationellt folkhälsomål och åtta målområden. Det nationella målet för folkhälsopolitiken har ett tydligt fokus på jämlik hälsa och syftar till *”att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”*.⁷

De åtta folkhälsopolitiska målområdena ger vägledning för vilka insatsområden som är viktiga:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

⁶ Regeringskansliet <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag>

⁷ Prop. 2017/18:249. https://www.regeringen.se/498282/contentassets/8d6fca158ec0498491f21f7c1cb2fe_6d/prop.-2017_18_249-god-och-jamlik-halsa--en-utvecklad-folkhalsopolitik.pdf

3.4. Strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

En ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention tas fram av Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten, tillsammans med ytterligare 24 myndigheter och i bred samverkan med andra aktörer.

Strategin kommer att innehålla nio åtgärdsområden inom psykisk hälsa och suicidprevention. Dessa områden inkluderar att främja goda livschanser för mindre gynnade grupper, minska tillgängligheten till medel och metoder för suicid, och höja kompetensen hos nyckelpersoner.

3.5. Våra övergripande verksamhetsmässiga mål

- Befolkningen ska öka till 10 000 invånare
- Utbildningsnivån ska öka
- Minskad miljöpåverkan och högre biologisk mångfald
- Ökad jämlikhet och folkhälsa

Inom ramen för det övergripande verksamhetsmässiga målområdet ”*ökad jämlikhet och folkhälsa*” ingår fyra delmål:

- Jämlik välfärd ska prägla vår hållbara kommun
- Tillgängliga aktiviteter och kulturliv för bättre folkhälsa
- Ökad tillit, delaktighet och demokrati
- Socioekonomisk jämlikhet och försörjning

4. Prioriterade målområden

Utifrån den kartläggning som har gjorts finns det stora folkhälsoutmaningar i Nordanstigs kommun. För att klara dessa krävs ett strukturerat strategiskt arbete med tydliga målområden.

Folkhälsoarbetet 2024–2040 fokuserar på de åtta folkhälsopolitiska målområdena.

Utöver de nationella målområdena har ytterligare två målområden lagts till i Nordanstigs folkhälsostrategi; *Psykisk hälsa* samt *Ett tryggt, jämlikt och jämställt samhälle*.

4.1. Psykisk hälsa

Beskrivning:

Världshälsoorganisationen WHO definierar psykisk hälsa som ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i. Psykisk hälsa är alltså inte detsamma som frånvaron av psykisk sjukdom.

Målsättning:

I Nordanstig ska den psykiska hälsan öka och antalet dödsfall beroende på suicid ska minska.

För att uppnå det ska vi:

- Ta fram en handlingsplan för psykisk hälsa som kontinuerligt revideras utifrån invånarnas behov och nationella riktlinjer.
- Ta fram mål och aktiviteter samt på ett effektivt och ändamålsenligt sätt planera, genomföra och utvärdera insatser och arbetssätt för att förbättra den psykiska hälsan i kommunen.
- Fånga upp kommunens och civilsamhällets gemensamma mål med arbetet och tydligt synliggöra ansvarsfördelningen.

Så här följer vi upp det:

- Ökat antal invånare med gott psykiskt välbefinnande.

4.2. Det tidiga livets villkor

Beskrivning:

Redan under fosterstadiet och barndomen skapas förutsättningar för en god hälsa. Goda uppväxtvillkor som stimulerar tidig utveckling och inläring möjliggör en god hälsa som barn och senare i livet. Olika livsvillkor i det tidiga livet bidrar till att barn redan från start har skilda förutsättningar att utvecklas.

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det därför viktigt att skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor. Målet är att alla barn får grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor.

Målsättning

I Nordanstig ska alla barn växa upp under goda och jämlika villkor. Alla barn ska ha samma grundläggande förutsättningar att utveckla sina egna förmågor på bästa sätt.

För att uppnå det ska vi:

- Barnkonventionen ska tas i beaktande i alla verksamheter, policys och handlingsplaner. Barnperspektivet ska genomsyra alla beslut som tas.
- Föräldraskapet ska stärkas genom att främja hälsa och förebygga ohälsa hos barn. Riskfaktorer i hemmiljön ska identifieras för att kunna erbjuda tidig hjälp och stöd.
- Andelen barn som är inskrivna i förskolan ska öka.
- Möjligheten till daglig rörelse för små barn ska öka.

Så här följer vi upp det:

- Ökad andel barn som är inskrivna i förskolan.
- Ökat antal förebyggande öppenvårdsinsatser via socialtjänstens barn- och familjeenhet.
- Ökat antal besökande på öppna förskolan.

4.3. Kunskaper, kompetenser och utbildning

Beskrivning:

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa. En god utbildning stärker individens psykologiska och sociala resurser samt leder till en förbättrad framtidstro. Genom att kunna påverka den egna situationen ökar individens känsla av trygghet. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att alla ges likvärdiga förutsättningar till att utveckla sin kunskap och kompetens.

Målsättning:

I Nordanstig ska alla ha rätt till likvärdig utbildning och möjligheten till ett livslångt lärande. På ett jämlikt och jämställt sätt ska förutsättningar finnas att utveckla sin kunskap och kompetens.

För att uppnå det ska vi:

- Öka andelen elever som går ut grund- och gymnasieskolan med godkända betyg.
- Öka utbildningsnivån för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Förbättra elevers förutsättningar för fortsatta studier.
- Minska andelen elever med skolfrånvaro.

Så här följer vi upp det:

- Ökat antal elever som lämnar årskurs 9 med gymnasiebehörighet.
- Ökat antal elever med gymnasieexamen inom fyra år.
- Ökat antal invånare med eftergymnasial utbildning.
- Minskat antal elever med skolfrånvaro.

4.4. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

Beskrivning:

Arbetslivet har en avgörande betydelse för folkhälsan och att ha ett arbete är i flera avseenden en förutsättning för en god hälsa. Avsaknaden av ett arbete, men även brister i arbetsmiljön och dåliga arbetsvillkor, är faktorer som bidrar till ojämlikhet i hälsa. Gynnsamma arbetsförhållanden stärker personlig utveckling, hälsa och välbefinnande, medan ogynnsamma arbetsförhållanden ökar risken för ohälsa.

Målsättning:

I Nordanstig ska alla ha full sysselsättning utifrån egen förmåga. Möjligheten ska finnas till ett hållbart arbetsliv på hälsofrämjande arbetsplatser.

För att uppnå det ska vi:

- Öka antalet kommuninvånare som har någon form av arbete eller sysselsättning.
- Öka antalet hälsosamma medarbetare och minska sjukfrånvaron genom att främja hälsa, förebygga ohälsa och olycksfall. Erbjud en god social, organisatorisk och fysisk arbetsmiljö.
- Öka antalet arbetsgivare och anställda som har kunskap om våld i nära relationer samt förutsättningar för att både erbjuda och ta emot stöd och hjälp.
- Minska antalet invånare som utsätts för våld i nära relation genom att erbjuda stöd och hjälp.
- Öka antalet anpassade arbetsuppgifter i kommunala verksamheter så att fler personer med kortare utbildning, intellektuell, psykisk eller fysisk funktionsnedsättning får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Så här följer vi upp det:

- Ökat antalet heltidsarbetande månadsavlönade kommuninvånare.
- Minskad långtidsarbetslöshet.
- Minskad sjukfrånvaro.

4.5. Inkomster och försörjningsmöjligheter

Beskrivning:

En kontinuerlig inkomst och ekonomiska tillgångar är viktigt för hälsan då det ökar möjligheten att kontrollera och medvetet styra sina livsvillkor. Det finns ett samband mellan inkomst och hälsa. Hälsoproblem är särskilt tydliga i grupper som befinner sig i ekonomisk utsatthet.

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att stärka människors möjligheter till egen försörjning samt stödja människor med bristande ekonomiska resurser.

Målsättning

I Nordanstig ska alla ha en trygg försörjning och en skälig levnadsnivå. Möjligheten till hälsosamma val ska inte vara beroende av ekonomiska tillgångar.

För att uppnå det ska vi:

- Öka antalet kommuninvånare som efter egen förmåga försörjer sig själva genom arbete eller sysselsättning.
- Öka möjligheten för invånare i ekonomisk utsatthet att delta i sociala sammanhang för att säkerställa jämlika förutsättningar för alla.
- Öka antalet kostnadsfria sociala aktiviteter samt uppmuntra näringsliv och civilsamhälle att också göra det.

Så här följer vi upp det:

- Minskat antal barn och unga som lever i ekonomiskt utsatta hushåll.
- Minskat antal invånare som uppbär ekonomiskt bistånd.

4.6. Boende och närmiljö

Beskrivning:

En trivsamt boendemiljö är ett grundläggande mänskligt behov. Den som inte har rimliga boendeförhållanden har svårt att klara andra delar i livet. En bostad med god standard, i ett område fritt från skadliga luftföroreningar, störande buller och närhet till natur och grönområden, samhällsservice och kultur är väsentliga för boendes hälsa.

Även den sociala miljön har betydelse. Att känna sig trygg både hemma och i sitt närområde är viktiga faktorer för hälsan.

Målsättning

I Nordanstig ska alla ha tillgång till en fullgod och ekonomiskt överkomlig bostad i ett område som är tryggt och socialt hållbart. Närområde, natur och ytor för rörelse och fysisk aktivitet ska vara tillgängliga för alla.

För att uppnå det ska vi:

- Öka antalet ytor för fysisk aktivitet samt skapa förutsättningar för social gemenskap i närmiljön.
- Öka invånarnas upplevda trygghet. För att stärka arbetet är samverkan med invånare, polis och civilsamhälle särskilt viktigt.
- Öka möjligheten för alla invånare, oavsett ålder, att hitta en trivsamt bostad som uppfyller de egna behoven.
- Öka ungas möjlighet till en egen bostad då det främjar viljan att bo kvar i kommunen.
- Ta fram en bostadsförsörjningsplan som kontinuerligt revideras utifrån invånarnas behov.

Så här följer vi upp det:

- Ökat antal invånare som är nöjda med sin bostad.
- Ökat antal nytillkomna platser för rörelser i alla åldrar.
- Ökad generell upplevd trygghet bland invånarna
- Minskat antal invånare som avstår från att gå ut ensamma på grund av otrygghet.

4.7. Levnadsvanor

Beskrivning:

Våra levnadsvanor har betydelse för vår hälsa. Levnadsvanorna i befolkningen skiljer sig åt och handlingsutrymmet att välja hälsosamma levnadsvanor påverkas av våra livsvillkor och levnadsförhållanden. Att arbeta för att skapa hälsofrämjande miljöer som stödjer bra val och främjar goda levnadsvanor ger effekter både på den fysiska och psykiska hälsan. En god och jämlik hälsa är beroende av människors möjligheter till hälsosamma levnadsvanor.

Målsättning

I Nordanstig ska inte livsvillkor och levnadsförhållanden begränsa invånarnas möjlighet till hälsosamma levnadsvanor såsom goda matvanor och regelbunden fysisk aktivitet.

För att uppnå det ska vi:

- Öka möjligheten för hälsofrämjande levnadsvanor som påverkar hälsan positivt.
- Öka utbudet av varierande aktiviteter som passar alla genom att skapa förutsättningar för ett ökat föreningsliv.
- Öka möjligheterna till att prova på nya aktiviteter genom att låna ut gratis fritidsutrustning samt stärka arbetet för att fler barn och unga ska ha en meningsfull fritid.
- Uppmuntra invånares skapandekraft, kultur- och läsfrämjande genom kulturskola och bibliotek.
- Ta fram en handlingsplan för förebyggande arbete inom ANDTS⁸-området som kontinuerligt revideras utifrån invånarnas behov och nationella riktlinjer.
- Ta fram en måltidspolicy som ska vara vägledande för alla kommunens verksamheter i arbetet med att främja sunda matvanor och förebygga kostrelaterade hälsoproblem.

Så här följer vi upp det:

- Minskad andel invånare med fetma, diabetes och högt blodtryck.
- Minskat antal invånare med skadligt bruk av alkohol, narkotika, tobak eller spel.
- Ökat antal invånare med hälsosamma levnadsvanor.
- Ökat antal fysiska aktiviteter som genomförts via föreningslivet.

⁸ ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. Användningen av ANDTS har skadliga konsekvenser för folkhälsan på flera sätt.

4.8. Kontroll, inflytande och delaktighet

Beskrivning:

Delaktighet och inflytande är en grundläggande förutsättning för en god hälsa. Att känna sig delaktig och uppleva att man kan påverka ökar hälsan och individens livskvalitet. Genom digitala lösningar ges möjligheter att stärka tillgängligheten till den gemensamma välfärden och den demokratiska delaktigheten.

Tillgång till sociala sammanhang, ett rikt föreningsliv, arbete, utbildning, kultur- och fritidsaktiviteter samt mötesplatser för alla främjar den mellanmännsliga tilliten. Att säkerställa de mänskliga rättigheterna, motverka diskriminering och annan kränkande behandling främjar hälsan.

Målsättning:

I Nordanstig ska alla ges möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället, digitalt och fysiskt i det dagliga livet. Invånarna ska känna tilltro till den egna förmågan, tillit till andra samt hopp och framtidstro.

För att uppnå det ska vi:

- Öka invånarnas delaktighet, tillit och inflytande i kommunen.
- Minska digitalt utanförskap bland kommunens invånare.
- Stärka föreningslivet och dess roll för ökad delaktighet och gemenskap i alla åldrar.
- Stärka de mänskliga rättigheterna, motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

Så här följer vi upp det:

- Ökad andel invånare med tillit till andra.
- Ökat antal invånare som deltar vid kommunal-, regional- och riksdagsval.
- Ökat antal invånare som deltar vid olika typer av medborgardialoger.
- Ökat antal hushåll med tillgång eller möjlighet att ansluta till bredband om minst 1 Gbit/s.

4.9. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Beskrivning:

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det av betydelse att hälso- och sjukvården arbetar förebyggande. Jämlik vård innebär att hälso- och sjukvården utgår från patientens behov och erbjuder likvärdig vård till alla.

Vård ska ges med respekt för alla människors lika värde. Den som har det största behovet ska ges företräde. Det gäller oavsett bostadsort, ålder, kön, funktionsnedsättning, utbildning, social ställning, födelseland, etnisk och religiös tillhörighet eller sexuell läggning. Alla skillnader i vården innebär inte ojämlig vård. Med ojämlig vård menas omotiverade skillnader i tillgänglighet, bemötande, vård och behandling som exempel.

Målsättning:

I Nordanstig ska alla kunna söka den vård som behövs på lika villkor. All vård och behandling ska vara tillgänglig samt utgå från patientens behov och möjligheter.

För att uppnå det ska vi:

- I samverkan med Region Gävleborg öka tillgängligheten till nära vård till alla oavsett bostadsort.
- Underlätta för invånare i olika former av utsatthet att vid behov söka den vård som behövs.
- Öka de förebyggande hälsofrämjande insatserna inom skolhälsovården. Särskild vikt ska läggas på information om kostens och motionens betydelse för goda levnadsvanor.

Så här följer vi upp det:

- Ökat antal invånare som söker läkarvård vid upplevt behov.
- Ökat antal invånare som söker tandläkarvård vid upplevt behov.
- Ökat antal tillväxtkontroller för elever inom skolan för att tidigt identifiera var enskilda insatser behövs.
- Ökat antal elever som regelbundet deltar i fysiska rastaktiviteter samt idrottsundervisning.

4.10. Ett tryggt, jämlikt och jämställt samhälle

Beskrivning:

Jämlikhet ska i detta sammanhang förstås som att alla människor ges likvärdiga möjligheter och känner sig demokratiskt inkluderade såväl i fråga om samhällsservice som tillgång till sociala sammanhang. Trygghet i hem och offentliga miljöer är självklart för alla, oavsett vilka de är och var de bor. Ett aktivt arbete för folkhälsa förebygger både den fysiska och psykiska hälsan och ökar chansen för människor att nå sin fulla potential.

Målsättning:

I Nordanstig ska jämlik välfärd och ökad folkhälsa prägla kommunen. Alla ska känna sig trygga, såväl i hem som i offentlig miljö.

För att uppnå det ska vi:

- Minska hälsoskillnader utifrån socioekonomiska faktorer.
- Säkerställa att det grundläggande behovet av trygghet tillgodoses för alla.
- Öka jämlikheten och förebygga diskriminering.
- Motverka alla typer av brott i nära relation.

Så här följer vi upp det:

- Minskat antal brott i nära relation. Ökat antal anmälda brott.
- Minskat antal våldsbrott.
- Ökat antalet invånare som självskattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra.

5. Sammanfattning och slutord

Nordanstig står inför stora utmaningar inom folkhälsoområdet. Det finns påtagliga folkhälsoproblem i kommunen och många siffror pekar i en fortsatt negativ riktning. Antalet invånare med hälsorelaterade problem ökar och grunden läggs redan i unga år.

För att öka folkhälsan i kommunen krävs kraftfulla insatser från alla berörda. Såväl tjänstepersoner som folkvalda och invånare.

Nordanstigs kommuns folkhälsstrategi 2024–2040 visar på fullmäktiges viljeinriktning och syftar till att ge underlag för planering och genomförande av folkhälsoarbetet. Den sammanfattar vilka särskilda områden som behöver hanteras, vilka åtgärder som krävs samt sätt att följa upp resultatet.

Genom en blandning av strategiska insatser, långsiktigt arbete, informationskampanjer och olika typer av evenemang är förhoppningen att folkhälsofrågorna får en given och stadigvarande plats på både mötesbordet och matbordet. Syftet är att medvetandegöra frågorna och väcka viljan att vända trenden i positiv riktning.

Det är tydligt att folkhälsoarbetet behöver ske på flera plan; både strategiskt långsiktigt och i de dagliga valen. Genom att påvisa de långsiktiga riktningarna skapas förutsättningar för en god och jämlik folkhälsa i hela kommunen.

Dokumentnamn Folkhälsstrategi 2024-2040		Reviderat datum - - - - - - - - - - - - - -	
Dokumentansvarig Ekonomi och utveckling	Fastställd av Kommunfullmäktige 2024-02-26 § 4 _____		
Diarienummer 2023-000616	Original datum 20 - -	Giltig till och med 20 - -	- - - - - -